

Urval ur sockenprotokoll Västra Ed.

Sockenstämmoprotokoll m.m. KI:1 1705-1833

- 1710 §1: Kyrkovärden **Sune Bengtsson** i Wråka begär avsked,
2: Nya kyrkovärdar **Sven Jönsson** i Wråka och **Per Matsson** i Rössel.
7: Efter **Pesten** begynnadt i försambl. grassera beslöt att grafvarna skulle göras djupa, begravningarna ske på söcknedagar och på följande sön eller helgdag, skulle de dödas åminnelse ihågkommas, och deras personalier uppläsas, blev och förbudt inga flera komma till de dödas begravning än som nödvändigt kunde hielpa de döda till graven.
- 1711 Anno 1711 Uthöggs några likstenar här på kyrkogården, af tvenne stenhuggare ifrån Öland vid namn Petter Öhrberg och Petter Bergh. Min sten som sitter på muren i vapenhuset hvaräst jag min jag min graf beställt. Herr Löjtnanten Gabriel Bruncks sten liggande på thes graf, utom sånghusdörren, Arendatorens **Lars Persons** sten i Skarpinge liggande på hans graf, krögarens uti Ed Johan Michelssons steen som står vid hans graf, Rusthållarnas tvänne stenar **Sven Jönssons** och **Sven Larssons** i Wråke liggande på deras gravställen på kyrkogården.
- 1713 1: Kyrkans räkenskaper med kyrkovärdarna **Sven Jönsson** i Wråka och **Per Matsson** i Rössel översågs och befanns allt riktigt handlat.
8: Nya kyrkovärdar **Sven Larsson** i Wråka och **Bengt Nilsson** i Trosum tillsattes.
- 1722 5: Efter **Lars Andersson** i Wråka blev nämndeman Håkan Simonsson i Hälleberg sexman.
- 1723 3: Till kyrkovärdar förordnades **Oluf Månsson** i Hulta och Per Bengtsson i Kaberg.
4: Till sexmän **Bothwid Bothwidsson** i Hulta m.fl.
- 1724 5: **Nils Wärnes** son i Wråka bötte för upkastning i kyrkan 3 @.
- 1725 3: Båtsman **Lars Gök** i Wråka och dess hustru som öfvergivit hwarandra absenterade sig, men blefwo sedermera uppå tilltalan af Pastore förenta och så förmanta at the flötte til sammans och låfwade i alla måtto bättring.
- 1726 2: Till kyrkovärdar förordnades **Måns Larsson** i Hulta och **Johan Andersson** i Wråka.
14: Ingen Brude Säte tillåta sin Brud, ware sig åkandes eller ridandes, resa med Cronan til eller från kyrkian wid 1@ kmts. wijte: skulle wid styke tillfälle Crona blii osköt, lider hon skada på förgylningen, hälst vid dunkeacktig väder.

- 1727 **Per i Köhlebo** för sedt sig med sabbathsbrått bötte 6@ kmt.
- 12: **Båtsman Lars Gök** som sammaledes sig försedt remitterades till Ländsman Götterström som låfvade angifva och utföra saken vid tinget.
- 1728 6: Förmantes at the som Barn hafva, ville sättia them I Barne-schola hos kläckaren.
- 9: Församl. låfvade komma i rättan tid tid med lijken, samt intet aftaga kistelåcken förr än vid grafven , hvar vid varet mycken osed. Båreklädet följa?
- 1728 3: Sochen männen förmantes nu som tillförne at äntel låta lära sina Barn läsa i Bok
- 16: När **Suno Perssons i Grindebo** sak, angående dess oroliga leverne skulle företagas, kom Suno fram heldrucken, at med honom intet var tilgörande uthan måste Ransakningen til en annan dag uppskutas.
- 1729 27/2 **Biskopsvisitation. 5:** I fattistugan äro sex Personer som hafwa sin föda af Församlingarnas sammanskot och gåfvo-penningar.
- 1729 2: Lars Jonnssons i Skarpinge fyllerij och slagsmåhl med sina Camrater på krogen, som war sabbatsbrått, blef afgordt wid tinget, och nu frågades efter Böterna, som angåfwo allenast 3@, me the öfriga 3@ hos Jonn Bengtsson i Hälleberg och dr. **Hämning Nii-elsson i Wråka** stå ännu obetalda.
- 15: **Swen Jönsson** i Wråka-roten.
- 1730 6: Kyrkoarbete, till binningar inuti tornet låfwade **Sven Jönsson och Anders Trosell** i Wråka hwar sina 3 små sparrar 6 aln. långa.
- 9: **Lars Trulsson i Hulta** sattes till sexman.
- 10: **Suno Persson i Grindebo** at komma til slut med sitt oroliga tilstånd, låfwade godwilligt at undergå Ståcke-Straffer 2 söndagar i rad.
- 1732 4: Till kyrkovärd förordnades bl.a. **Lars Svensson i Wråke**.
- 1733 Till Rotemästare efter Hans i Litslekutt, **Hans i Wråka** och Nils i Wikändan som förrättat Rotemästaresysslan i 3 år, förordnades i Hällebergsroten Sven Svensson i Olsum, i **Wråke Roten Nils Månsson** i Grindebo och i Hällerö-Roten Måns Nilsson uti Börkestubbe.
- närvarande ledamöter bl.a. **Andreas Trosell Fulmo Hammarstrand** Johan Hero, Anthon Sack, Sven Jönsson säxman, Lars Svensson kyrkiövård.
- 1734 Herr **Inspectorens Hammarstrands** klagan öfver stolrummens obefogade intagande utan lof. underskrift av bl.a. **Anders Trosell**

- 1736 9: Herr Bokhållare **Trosells** tjenstegosse blef för sin brott skull till kyrkian belagd med 1 @ kmt böte.
13: Till kyrkovärdar efter **Lars Svensson** i Wråke och Mårten Jönsson i St Börke förordnades Hans Torsson i Nocketorp och Anders Svensson i Litslekutt.
14: Som säxman ersätter **Jan Andersson i Wråke Svän Jönsson i Wråke.**
- 1737 2: Efter kungl. lag och förordningar blev beslutit att de unga uti försambl. som hädanefter tänkia att begå Hs högvördiga nattvard ej må tänka sig dertill förr än de kunna läsa i Book och med egne ögon see hvad de i anledning af sina Christendoms stycke böra och låta.
15: Som en del obetänksamma uti församlingen hotat kyrkioväktaren om han rör dem under deras kyrkiosömn så blef han icke allenast tillsagd att vara allvarsam, uthan de som med sådant beträdes böta till kyrkian 1 @.
- 1740 7: Cronobåtsmannen **Lars Giök** och dess hustru **Anna Svendsdotter** kunna ej komma öfverens, utan saken måste vid vederbörligt forum angifvas.
- 1747 10: then siukliga pigan **Lena Svendsdotter i Wråke** samtyckte allesamman at hon skulle slippa at gifva mantal.
- 1749 14: Till Rotemästare efter Pär Pärsson i Holm tillsattes **Nils Johansson i Wråke i Wråke** –Roten
- 1750 4: Tiltaltes kyrkväktaren för sin stora försummelse som inte **uppväcker the sofvande** under prädikan; svarade sig väl skola giörat, men bliver hotad af somlige, at therest han rörer them, så skal han aldrig få sin rättighet af them, förthenskul blef thet beslut giordt, at then som tiltalar honom för sit tjenstgiörande härutinnan skall böta til kyrkan 24 koppmt; och therest kyrkoväktaren är försummelig och öfverser med någon eho han vara må, så skal han första gången böta 24 koppmt; och sedan mista tjensten.
11: Förmantes församlingen at vara noga **varsamme med eld** besynnerligen här vid kyrkan om Söndagarne; Nils Andersson här uti kyrkobyn berättade at mången under Gudstiensten och då Communion hålles går ut ur Guds hus och setter sig at röka tobak; ja at han ofta vid sina ladugårds hussläckt eld efter tobaksrökare om Söndagen; till förekommande af alt thetta beslöts at then som beträdes röka tobak under Gudstienstens förrättande här uti kyrkobyn, eller then som går ifrån kyrkan och röker tobak skal plickte efter lag 5@ Smtt;
12: Jöns Nilssons söner i Melby, som icke hafva sökt at begå then h: Nattvarden, blefoo förskonte ifrån straff, men til nästkommande höst, skola the lära sig at läsa och så förhöras i sin Christendom.
- 1752 7: Then **Gamla Kyrko Bibelen** för auctionerades med församlingens samtycke och köptes af Fierdingsmannen Pär Olsson i Hulta för 26 @ Koppmt:
9: Till Rotmästare uti Wråke Roten efter Nils Johansson i Wråke tillsattes Sven Larsson i Wråke.
- 1754 3: Förmantes hvar och en til **nykterhet wid liks bärande**, men derest någon finnes drucken uti jordafärd komma till kyrkan, han plikte, utan hwad lag och förordningar innehålla, 3 @ Koppmt: till kyrkan.

4: Till Scholens eller kyrkobodens täckande beviljades ett brede och spikar af hwart matlag, Hwilket af hwar Rotmästare skall emottagas.

12: Klagades nu som alltid tilförne öfwer **intrång i andras stolar**. i Synnerhet her **Quartersmästaren Hammarstrand** i Hälgenäs at obehindrad få åtnjuta the främste Stolarna på Södra läktaren, helst thes Salige fader på egen bekostnad låtit dem giöras.

1755 11: Till Rotmästare efter Göran Andersson i Litslekutt sattes Per Matsson i Nocketorp, til Rotmästare efter Sven Larsson i Wråke sattes Hindrick Jonsson Wråke Til Sexman efter Lars Månsson i Hulta sattes Måns Botwidsson i Hulta. Til Sexman efetr wen Nilsson i Sundby, sattes Hindrick Claesson i Grötebo.

1757 4: Efter pålysning infant sig icke gässen Anders Andersson ifrån Wråke utan berättades at han tjenar i Lofta församling, men witnen afhördes, såsom Per Andersson i kyrkobyn, Jan Johansson och Lars Jonsson i Wråke, hwilka bekände at Anders Andersson **tagit en 9@ Bancosedel ifrån en tiggare Gåsse** i Westervik på landsvägen; saken förvises til werslig rät.

1758 8: Blef beslutet at Befallningsman Biörkman skal bo i den nya Socknestugan **at lära församlingens barn at läsa**, och på det han må wara des willigare utlofvades för honom tvenne Collecter.

12. Till Sexman efter Måns Botwidsson i Hulta tillsattes Måns Larsson Hulta Till Sexman efter Hindrik Claesson i Grötebo tillsattes Jaen Nilsson Wråke Till Rotmästare efter Hindrik Jonsson i Wråke tillsattes Joen Johansson i Wråke

1760 3: Klagades deröver at hwari sin Rote icke äro behielpelige eller komma i **rättan tid at bortbära lik**, hwarföre pålades, at den som icke komma i rättan tid, när de tilsagde warda, och icke kan visa lagligt förfall, skall bota till kyrkan 24/ kopmtt.

4: Till de **nya stolars och läktarens byggnad**, antogs Anders Nilsson i Gryts såsom byggmästare, hwilken wäl och försvarligen skal bygga dem samt bekomma i dagspenning 3 @ Koppmtt: om dagen och hålla sig sielf mat, äfwen skola dagswärken utgiöras af Församlingen så många som behöfwes och på lyst blifwer å predikstolen; den som til detta arbete icke skickar ricktigt och dugeligt som kunna arbeta skal plikta 1@ 16/ koppmtt.

Arbetet skall börjas klockan 6 om morgonen och slutas 7 om aftonen.

9: Beklagade sig Åboerne i Kyrkobyn öfwer den olägenhet och skada de lida på sina **gården i det många tager sig wäg deröfwer**, men til att undvika lagiligt förbud här- om, som wäl kunde låta sig giöra; så utfästade församlingen godvilligt; at hädanefter icke mer giöra kyrkoåboer någon skada med någon wäg öfwer deras gierden; utan wilja hålla rätta wägen ifrån Hellebergsspången up til stora Landsvägen wid Gryt.

1762 6: Till sexman efter Måns Larsson i Hulta tilsattesa Hindrik Nilsson Ibid: Till sexman efter Joh:Nilsson i Wråke tillsattes Hindrik Jonsson Ibid: Till Rotmästare efter Joa Jaensson i Wråke tillsattes...

1762 II 5: Frågades om något uppenbart förargerligt ogudaktigt lefwerne förspordes i församlingen; hwartil swarades at **Båtsman i Wråke Nils Frisk skall Lefwa som gift man med enkan derstädes Carin Andersdotter** som äfwen ditflyttadt; hafwandes församlingens Comminister hr mag^f Trysén flere resor dem warnat för detta ogudaktiga

upförande som dock intet til förbättring uträttat hos dem, hwarföre de och til denna Sockne stämma inkallade blifwit; men sig icke infunnit; hwarföre beslöts at detta måhl skulle Cron-Länsman Dahlgren öfwerlemnas, som hos werdslig domare utföra må.

6: Som här förnummits det **missbruk wid Bröllop at både hemma, och på vägen till och ifrå kyrkan skjutes**; och som detta utom at det är lagstridigt, äfwen är högst äfwentyrligt, så beslöts at det hädanefter aldeles skall afläggas, och den som dermed första gången beträdes skall plikta till Socknens fattige En Rdr SilferMt. sker det sedan, blifwe förwist til werldslig rätt.

1763 II 3: I fattiglängden bl.a. Anna Giök i Vråke, Britha i Vråke.

1764 1: Hvad Gudstjensten angår, hade ingen något att påminna utan förmantes församlingens husfäder at hålla sina barn och tjenstefolk at flitigt bivista den **allmänna Gudstjensten, hwarvid ofta saknades många särdeles af ungdomen.**

Äfwen anmärktes at många taga sig then den osed, at **för Gudstjänstens slut löpa utur kyrkan, sätta sig i stugorne och röka tobak**, detta oskick pröfwades bäst kunna förekommas derigenom at wisse tilsattes at wårde och stänga kyrkiodörarne, som inga andra utsläppa än de som hade rätta ärender, hwarjämte uppsyningsmän tillsattes, Måns Larsson i Hulta och Johan Frisk i Vråke som härpå upsikt hafwa och de brotslige angifwa, hwilka efter enhälligt bewiljande skola plikta en dahⁿ och sexton öre kopp^{mt} hwaraf hälften tillfalla uppsyningsmänen och hälften til socknens fattige.

1764 II Fattigdelen bl.a. Bothvid i Hulta, Britha i Vråke.

1765 2: Fattighjälp i första classen bl.a. Britha i Vråke, i andra classen bl.a. Carin Nilsdotter i Vråke. i tredje Ebba i Vråke, Anna Sunesdotter i Vråke, pigan Ingeborg i L Skyttelsundet.

3: Afskedade Båtsmannen Söderberg hade blifwit angifwen för at hafwa **gifvit öknamn** åt åtskilliga Personer i församlingen. Han erkände sjelf at han kallat skomakaren Ruberg bårherre, Pehr i Helgenäs Länsman och Anders i Busken dommaren. Pehr i Helgenäs och Jöns på Kullen yrkade at ock flera fådt öknamn. Saken fans af den beskaffenhet, at den genom Extract Protocolli borde öfverlemnas Crono Länsman at befordra til wederbörligit forum.

4: Måns Bothvidsson och Lars Svensson i Hulta samt enkan Kierstin Simonsdotter ibidem wore inkallade för föröfwat **slagsmål och kif dem emellan.** Församlingen afhöorde ömse parters talan, och rådde dem til inbördes förening, förmanande til en Christeligare lefnad, och lades dem nu emellan 40 dahler Silf mts wite, utom laga böter, hwartil de silfe samtyckte.

1766 4: Fogelström på Eds kyrkiobykrog angaf sistlidne **helgemässedag hafva hos sig dansat**: Rättaren Månses söner, Nils Anderssons dotter; Peter Larsson, Spångberg, Jacob Köhler Håkan i Kyrkobyn, pigan Cajsas, pigan Stina, pigan Anna, These förmantes afstå så framt de villja undgå at lagföras, hvarifrå de för denna gången förskontes.

1767 5: Sven Larsson Vråke antogs till Sexman, lars Matsson Rössel blev rotemästare i Vråkeroten.

1767 II 2: Eländiga pigan Kierstin hertvigsdotter i Hulta at niuta en hel fattigdel, samt madame Trosell i Vråke hälften af en del, enkan Anna Pehrsdotter i Manshög erhåller fattigpen-

ningar.

- 1768 II 2. Trosells enka i Vråke kommer at niuta full fattigdel i 1:sta Classen, Enkan Anna Sunsdotter i Vråke $\frac{1}{4}$ i samma class.
- 1770 7: Lars i Rössell blef sexman i Sven Larssons ställe och Jon Jönsson i Vråke till Rotemästare.
- 1770 II Fördelning av allmåsa 1:a klassen Anna frå Skyttelsundet, 2:a klassen Anna Olofsdotter i Vråke enkan Carin i Vråke, Ebba Olofsdotter i Vråke.
- 1772 3: 2:a klassen fattigdel enkan Cecilia Svensdotter i Vråke
- 6: I Lars Larssons ställe i Skarpinge tillsattes Sven Larsson i Vråke. Sexman efter Eric Carlsson i Nocketorp blev Nils xxxson i Kaberg.
- 1773 2: Påmintes församlingen at med ömhet vårda sine **Barns uppfostran**, även sexmän och Rotemästare at tillkänna gifva om några fattige Barn finnas skule som ej hafva förmögenhet at betala för deras undervisning; då den af fattigkassan kan erhållas.
- 6: Af fattigspannmåhlen får bl.a. ofärdiga pigan Britha Nilsdotter i Vråke, Ingeborg Botvidsdotter i Vråke.
- 7: Som den olagliga oseden börjat sig inrita at **Tobak och snus hålles till salu på kyrkevalLEN** och i husen af obehörige personer i byen Sön och helgdagar, så beslöts at säljaren till socknefattige första gången pliktar 3 dahler koppmt, och der han ej dermed återvänder lagföres.
- 1774 6: Olof i Håcklofva och Lars Matsson i Rössel togo avsked från Sexmanskapet och i deras ställe tillsattes Måns Jöransson i Hulta och Bengt Andersson i Vråke. Jon Jönsson i Vråke togo avsked som Rotemästare och hans ställe antogos Sven Jönsson i Vråke.
- 1775 Af fattigsäden bekomma enkan Ebba Olofsdotter i Vråke första classen.
- 1776 2: Kyrkoherden förestälde nödvändigheten af en **rättskaffens barnauptuktelse** genom goda exempel af föräldrarne sielfva, samt undervisning i Christendoms kunskapen, samt berättade at hans Kungl. Majestet genom nådigsta Circulaire til samtliga Consistorierne i Riket befalt at ungdomen tilhållas i gjörligaste måtto, at jämte Svebelii förklarings lärande öfver Catechesen, vinlägga sig at tillika lära språken, samt derutur hämta bevisningsgrunderne. Härvid påmintes fördenskull at inga andra Catecheser lemnas barnen i händer, än de så kallade språk-catecheser, hvarföre och til församlingens tjenst Prenumeration på et antal sådane exemplar vore erlagd, och anstalt vidare fogas skall, at utgång therpå vid kyrkan för bästa mögeliga pris finnes: men kyrkoherden kunde härvid ej dölga sitt bekymmer öfver den svårigheten som möter vid ungdomens lärande i bok, hvartil man nu och hittils, i brist af bättre tillgång nödgats betjena sig af sådane personer som ej kunnat barnen i ett rätt stafnings sätt handleda, hvadan hänt och händer at innanläsningen blifver felaktig, ledsnad och huglöshet til boken följer i hela lifstiden. Hvarför han också nu bad församlingen vara med alfvara betänkt, på värkställigheten af den förr öfverens öfverenskomna Scholeinrättningen hvilken, hvad allmogen angeck endast kåstade dem sielfva byggnaden, försäkrad, at sammanskått af herrskapen och Prästerskap i socknen, samt tretio plåtar hälften af kyrke och hälften af fattig Cassan, til löningsfond skulle lemna, Sockneallmogen fria från någon vidare utgift,

än et skjäligt undervisningsarvode för de barn hvilkas föräldrar ej af fattigdom vore oförmögne.

Till denna föreställning samtyckte församlingen enhälligt och lovade at nästa vinter alla erfoderliga byggnadsmaterialier anskaffa och byggnaden nästa vår fullborda.

- 1778 3: Fattige spannemåhl till bl.a. Anna i Manshögd, Anna Månsdotter i Vråke.
- 4: I Sven Larssons ställe i Vråke antogs Bengt Andersson i samma by till kyrkvärd.
Till Rotemästare tillsattes Olof Olofsson i Vråke.
- 1781 9: Till sexman i Vråke roten förordnades Sven Jönsson i Krongården.
- 1782 III Underskrift av Adam Trosell.
- 1785 Till kyrkovärd i Bengt Andersson ställe i Wråke antogs Anders Månsson dersamma stedes.
- 1786 3: Gamle Bondemannen Jaen Nilsson i Wråkö får något understöd av fattigpenningar.
- 6: Sexmän förordnades Sven Larsson den äldre i Hulta och Sven Jönsson i Kuskegården Wråkö, som Rotemästare antogs Bengt Olofsson i Wråkö
- 1788 8: Fattighjon som njuter spannemål, enkan Brita Eliedotter Grötebo, enkan Ingegerd Nilsson i Wråkö.
- 1789 4: Njuter Snickaren Reimers änka i Wråkö understöd.
- 1790 2: Pastor beklagade at Måns Nilsson i Wråkö som årligen håller Schola, ej blir behörigen understödd af barnens föräldrar, hvarken i behörig disciplin eller arvode för sitt besvär, som honom för hvart barn hit intils endast bestådt blifvit 16 schill., hvarmed han förklarade sig nöjd, jämte en kappe Råg.
- 8: Fattighjälpen en lott fördelas till de faderlöse krigsmäns barn.
- 9: Till sexman efter Sven Larsson i Hulta förordnades Olof Pehrsson derstädes.
I Bengt Olssons ställe i Wråkö antogs Lars Nilsson derstädes till Rotemästare.
- Underskrivet bl.a. Adam Trosell, även 1799,
- 1792 2: Barna-undervisningen bestrides med församlingens nöge och ungdommens nytta, af Måns Nilsson i Wråka, och som han til bevis af församlingens uppmärksamhet på hans skickelighet, kunde förtjena upmuntran, så beviljades honom, i detta afseende, två Riksdaler årligen utur Fattig Cassan.
- 1793 I 4: Till Sockenman för Forsby och Wråkö Rotar Nils Månsson den äldre i Hulta.
- Underskrivet bl.a. Adam Trosell
- Kyrkovärd bl.a. Anders Månsson Wråkö, Olof Pehrsson Hulta.
- 1794 7: Till Sexman antogs bl.a. Bengt Olsson Wråkö. Rotemästare i Wråkö Bengt Larsson

- 1795 2: Pastor påminte nu som förr, om all sorgfällighet med ungdomens undervisning i barna läran förmante Schole Mästaren Måns Nilsson om at fortfara i flit och ordenlighet i sitt kall och som tillkänna gifvit var, att en del föräldrar, utan förstånd om sin och deras barns skada, brukade rycka barnen i otid ifrån Scholan där han satt var, så öfverens-koms att dessa föräldrar lika fult och ofelbart skola ärlägga det vanliga undervisnings arfvodet och Scholemästaren hos Prosterskapet angifva de hänfelande. Äfven ärindrades att de i Socknen varande barnhusbarn i uppfostring och undervisning njuta all skälig om-vårdnad och at de fosterföräldrar, som med sig sjelfva veta brist och felaktighet häri, ville den bättra och mera nit härefter däri visa.
- 4: Fattigspannmål till bl.a. enkan Ingeborg Andersdotter i Wråkö och enkan Anna Pehrs-dotter Wråkö.
- 1797 9: Fattigspannmål till bl.a. enkan Ingeborg Andersdotter(Arvidsdotter) i Wråkö.
- 1798 4: Rotemästare efter Bengt Larsson i Wråke blev Pehr Jaensson i Krongården Wråke. Sexmän blev bl.a. Lars Svensson Ryttagård Wråkö samt Hans Pehrsson i Nocketorp.
- 5: Fattigspannmål till bl.a. Båtsmannen Carl Gjök Wråkö samt fattigpenningar till enkan Anna Pehrsdotter i Wråkö.
- 1799 Underskrivet av bl.a. Adam Trosell
- 1800 2: Barnaundervisningen bestrides med församlingens nöje och ungdommens nytta af Måns Nilsson i Årstad och som han till bevis af församlingens uppmärksamhet på han skickelighet kunde därför tjena uppmuntran, så beviljades honom så som orgeltrampare, 2 rotar i församlingen, som hvarje år ombytes.
- 5: Som en **obehörig person uppehåller sig i församlingen** och om nattetid syssel-sätter sig med predikande, som är stridigt emot kongl. förordningar, beslöt församlingen at pliktfälla den, som honom någon natt hyser till till fem Riksdalers i Riksgäldsmynt, vilken plikt af sexmannen strax uttaga och dela den emellan angivaren och de fattige. Så snart detta beslut är upläst.
- 1802 4: Jonas Månsson från Grinnebo blef antagen såsom Scholemästare och får tils vidare 2 @ om året af fattig-cassan.
- 1804 7:Församlingen uppmuntrades att låta **ympa ko-kopporna** på sina barn, för att rädda dem ifrån alt det elände, som åtföljer de vanliga kopporna.
- 1806 8: Skolemästaren Jonas Månsson I Grinnebo får behålla sin lön 2 Rdr Riksgäld för sin ofärdighet och fattigdoms skull, antingen han eller läser intet och rekommen-derades i församlingens ynnest.
- 14: Pastor berättade at 118 af församlingens barn lyckeligen äro **ympade med skydds-koppor** och skall Klockaren Edström hädanefter årligen härmed betjäna församlingen och fortsätta denna välgörande inrättning.
- 17: Kyrkovärden Anders Månsson i Vråka
- 1808 Extra sockenstämma angående inköp en **Rök-machinen till förekommande af smit-ta**, den förvarades sedan i prästgården.

1809 5: Den som vill åtaga sig at uppfostra någon **Barnhus-gosse** emot de vanliga vilkoren, har at derom anmäla sig i prästegården, då requisition skall göras.

1811 8: **Dugligt och försvarligt folk skall skickas på församlingens arbete til dagsvärke, den oduglige återsändes och dagsverket betalas efter markegång.**

1812 5 maj 10: Sokne Skomakaren Sven Månsson i Wråka begärte afsked, en annan har anmält sig i dess ställe, från Eds Kapell.

12: Beslöts att **Skal-gång efter odjuren** skall hållas så fort möjligens ske kan. Så framt Ukna, Tryserum och Hannäs socknar häruti vilja deltaga, hvarom bref till dem genast skulle afgå.

1812 4 aug. 1: Till **förekommande af fylleri och dryckenskap** med dess skadeliga följder samt til befodran af nykterhet och sedelighet beslöt församlingen enhälligt: att den som befinnes öfverlastad af starka drycker på marknader, auktioner, krogar i samqväm och hvar som hälst skall pligta 2 Rdr banko. deraf 2/3 delar tilfaller fattigkassan och 1/3 del angifvaren, hvilkens namn skall förtigas, om han det åstundar. Den af Rotemästare, Sexmän i Byarne, som bevisligen döljer brottet är förfallen till samma pligt som den brottslige. Stockstraff för den fattige som fyller sig.

2: Rörande **Sokne-magazin**, till förekommande af hungersnöd och dyra priser i svåra missväxtår. Församlingen inser ofelbart nyttan och nödvändigheten härutaf och har derföre beslutit at inrätta et magasin, som grundas på uppköp och afsalu, samt at en tunna råg från hvart helt mantal eller hemman skall insättas nu i höst till den 1 november, och fortfar sedan i de 2:ne följande åren med lika stor insättning. Spannmålen lefvereras enhälligt då Bruks Inspektoren Bergenström härom pålyser. Virke till sjelfva magazinet skall förstkommande vinter af församlingen framköras. På det Sokne-magazinet till församlingens största nytta måtte inrättas och ej förfela sitt ändamål, samt äga bestånd för framtiden. Så valdes en Comittee som utarbetar et fullständigt project för denna inrättning. (bl.a. Anders Adamsson i Wråka och Lars Jonsson Hulta)

1813 6 maj 2: Rörande fattigvården beslöts att den som emottager framledne Ryttaren Wråkmans son från Per Eliesson i Grufdalen, får 1 Tunna Råg och 5 @ i penningar för detta året.

Torparen Nils Larsson i Hagen får 1/2 Tunna Råg och 2 @ Rgd för ofvan nämnde gosses broder. För deras syster i Näskärr skall betala 1/2 tunna råg till hösten.

5: Rörande inrättningen af et lånemagazin, svarade församlingen att ett sådant ej behöfves emedan här äro flere Possetionater som hjelpa sina underhafvande och skatteallmogen har säd til behof af egen jord. Det förra magazins-bolaget upplöstes och interessenterne afsade sig sina förra förbindelser.

6: Kyrkorådet organiserades och äro följande deruti ledamöter Herr Secret. Hanström på Troserum, Jöns Persson i St. Björka, Nils Månsson den yngre i Hulta, Anders Trosell i Wråka och undertecknad pastor.

8: Anmältes Kongl. Majts. nådiga proposition om antagandet af en **Barmorska**, hvilket församlingen i underdånighet vill hörsamma, så snart de få råd och lägenhet dertil, samt finna någon tjenlig person till denna befattning.

7: Så snart någon **farsot eller sjukdom** inkommer i något hus i församlingen skall det genast inberättas i prästegården, då medicamenter fås utan någon betalning.

1817 8: **Sockenskräddaren Olof Andersson i Wråka** afsade sig sin befattning, och får församlingen söka en annan skräddare som betjenar med syarbete.

11: Angafs af Sockemannen Lars Sunesson i Stora Björka, som hade uppsigt vid ringningen, att båda **Klockorna ikring ringdes vid sammanringningen** Söndage den 11 augusti 1816 af följande drängar, nemligen Nils Larsson i Prostegården, Anders Persson i Tindered och Carl Adamsson i Blidstena. Likaledes ikringringdes Stora klockan af Bromans son Petter uti Klosterängen vid sammanringningen den 16 martii detta år. Och hafva således desse **angifne gjort sig förfallne till den pligt som** vid förra årets Sockenstämma blef ålagd af 1 @ Bco för den som ringer någondera af Klockorna.

Extra Soknestämma september 1817

1.1: Då inom denna Socken vanligen ett **tarflift lefnadssätt hittills blifvit iakttaget, så att Caffé, liqueurer och Viner** föga eller intet varit hos Allmogen i bruk, var det dem nu så mycket lättare at för framtiden helt och hållet afsäga sig dessa slags öfverflödsvarors nyttjande i sina hus vid hvad tillfälligheter som helst.

1.2: Efter förbrukningen af nu ägande **Utländska Klädespersedlar** förband sig allmogen att så fort sig göra låter, aldrig nyttja andra än **hemmaväfda** eller inom landet tillverkade kläder.

1.5: Äfven ansågs **fickurens bruk af Allmogedrängar för ett öfverflöd**, som borde afskaffas, såsom föranledande till lönernas obehöriga stegring och åtskilliga bedrägeriers föröfvande vid deras här vid som oftast skeende byteshandel, hvarföre det beslut fattades att utom Rättare och sådana betjenter som kuna vara i verkeligt behof af klocka, skall hvarje Tjenste-dräng, som efter de 1:e nästkommande januari befinnes **nyttja byxfickur, böta 24 @ Banco**, hälften till angifvaren och hälften till Socknens Fattige.

2: Nya till kyrkorådet bl.a. Skattemannen Nils Månsson i Hulta, Rusth. Anders Adamsson i Wråka, Rusth. Anders Carlsson i Nocketorp.

1819 9: Till **Sockenskomakare i den afgångne Palms** ställe som begärde och beviljades afsked antogs Anders Petter Jaensson i Hulta.

1820 4: För Barna-undervisningen hvarvid församlingen icke för närvarande ägde något biträde af Scholmästare, antogs i denna egenskap Bokhållaren Anders Rundberg på ett år, under hvilken tid pastor förband sig att till honom betala 2. ne Tunnor Råg, med det förbehåll, att Rundberg utan betalning undervisar Socknens fattige Barn för hvarje annat Barn som han lärar att läsa innantill rent och obehindrat, hvilket af Pastor genom anstaldt förhör pröfvas, uttsatte sig församlingens ledamöter att erlægga 2 Rdr Riksgäld. Lärer han någon att räkna och skrifva, njuta han derfor särskilt vedergällning efetr öfverenskommelse.

5: Till kyrkoföreståndare för 1: a gången, Otto Lybecker och Carl Larsson i Hulta.

1821 7: Till barnaundervisningens fortgång bibehålles Scholemästaren Anders Rundberg ännu ett år.

1821 II 6: Vid framställning af den Proposition, som Konungens Befallningshavande uti allmän kungörelse under den 29 sistlidne October aflåtit till Länets Invånare, huruvida de, för att undslippa hålla **vargagård, eller vargagrop**, samt deltaga i övriga skullgångar, skulle vilja med arbete och luders anskaffande samt uppsättning i tur och ordning avjagning betjena vid de jagtplatser, som en i hvarje fögderi kunde blifva inrättade till rofdjurens utdödande, afgåfvos församlingens ledamöter det enstämmiga yttrande, att de för sin del ingalunda vägrade, att i berörde afseende vidtaga de åtgärder, som kunde prövas lämpligast, och jämväl vore hugade, att gemesamt med angränsande Socknar ingå på det nu af Konungens Befallningshafvande dem gjorde förslag, dock önskade de, för att icke ikläda sig en till alla delar okänd förbindelse, då de hvarken sjelfve ägde någon kunskap om ifrågavarande jagtplatser, deras inrättning och bevakning, icke eller af Kronobetjeningen nu kunde i ringaste mån härutinnan upplysas, förut att bekomma nödig underrättelse i ämnet, och anhölls derföre att från vederbörande undfå fullständig uppgift på den kostnad och arbete, som ej mindre vid jagtplatsernas först anläggande än sedemera dervid kan förefalla: hvarefter de ville ofördröjligen sig öfver den förelagda frågan bestämt utlåta.

1822 17 februari 4: Församlingen förgodtfoann att ytterligare på ett års tid bibehålla **Scholmästaren** Rundberg, med de villkor, som för honom blifvit vid senaste Valborgsmässe sockenstämma uppgjorde, och hvarmed han, nu närvarande förklarade sig belåten.

1822 1 september. I grund af den år 1780 ingångna **Brandstodsöreningen** emellan Eds, Eds Capells och Tryserums Socknar, beslöt församlingen, att på sätt densamma förskrifver, utgöra Brandstod till Erik Öhman, Anders Nilsson den äldre, Anders Nilsson den yngre, Nils Persson och Jon Nilsson Stora Askö, hvilka genom en svår eldsvåda den 8 sistlidne augusti förlorat alla sina hus i ladugården, med all den ibärgad gröda; men åt Anders Gudmundsson, för hvilken äfvenledes flera hus blifvit i aska lagda ville församlingen icke bevilja någon undsättning, förräm han genom Lofl. Tingsrättens pröfning blifvit frikännad från att hafva genom ovarsamhet sjelf vållat sin olycka. Den Brandstod som således bör utgå af församlingen för de hus, som i föreningen finnas upptagne, uträknades vara 28 Skilling Banco af hvarje helt hemman, och proportionaliter af mindre delar, hvilka penningar Byordningsmännen böra af alla uti Byn och på ägorna uppbära och 8 dagar efter detta protokolls kungörande till pastor aflemna.

1823 14 maj. 4: Förekom fråga, om **Skolmästare Rundbergs kvarblivande eller för afskedande**: Församlingens ledamöter yttrade i allmänhet, det de till honom förlorat allt förtroende, i den ömma och ansvarsfulla pligt, att vägleda deras barn till dygd, samt inplanta i deras späda sinnen religionens heliga sanningar, hvarför efter någon öfverläggning beslöts, att ej vidare antaga honom till Skolmästare i denna församling. Rundberg sjelf närvarandes, feck del af detta Församlingens beslut, på det han å annan ort må söka sig bostad och bärning.

21 dec: Till följe af den oss tillställda Communications Resolution få vi ödmjukast till Konungens höga Befallningshafvande i Calmar afgifva vårt utlåtande öfver den ansökan, som Hr **Fältkamereraren C M Åberg** på Troserum ingifvit, rörande äskadt tillstånd, att på sitt i Ed varande hemmans ägor, få anlägga ett **låne Magazin** efter de regler som under 4 särskilda paragrafer blifvit i ansökan upptagne.

Härvid vilja vi ej fördölja, fast mer till upplysning meddela, att inom denna Eds Församling, finnes ett **lånemagazin i Wråka**, uprättadt år 1821 genom flere af allmogens särskildas öfverenskommelse och bidrag, samt består för närvarande af blott 30 tunnor Råg. Detta ringa quantum torde visserligen vara otillräckligt för en församling så stor till sin folkmängd, som denna verkligen är. Synnerligt då missväxtår inträffar. Erfarenheten har äfven visat att man i nödens stund måste förskaffa sig spannemål till låns uti de för-

samlingar der större magaziner äro att tillgå, och denna olägenhet kunde genom Hr Fältkamererarens gjorda project möjligen häfvas. Med afseende härpå, får vi ödmjukast förklara, det vi ej anse oss på något sätt förnämade, om denna Hr Fältkamererarens ansökan beviljas, utan önske det så mycket mer, som den behöfvande, på ett närmare afstånd och inom sin egen församling, kan erhålla den hjälp, hvartill omständigheterna kunna föranleda.

5 december. 1. Å föreskriven blanquette anmälte Lars Gustaf Bergengren, Erik Nilsson, Erik Jonsson, och Sven Nilsson i Wråka, att de å sina ägande hemman derstädes tillverkat under förleden sommar 24 # 11 # **oluttrad saltpetter** och begärde att deröfver bekomma erfoderligt Sockenstämmebetyg.- Församlingen erkände riktigheten af berörde uppgift, till följe hvaraf det äskade betyget genast utfärdades och under-tecknades.

1825 30 januari. 2: Som flere af socknens ledamöter tillkännagifvit att **vargar i mängd** visat sig och äfvendeles gjort åtskillig skada, väcktes uppå begäran fråga om skallgångs anställande inom socknen. Allmänt erkändes att mått och steg voro högeligen af nöden till odjurens utdödande; men mycken tvekan yttrades så väl om skallgångens nytta i detta afseende, som om rätta tiden dertill nu vore inne.

Sluteligen träffades den öfverenskommelse att först efterhöra om inte Loftahammar och Eds Capells socknar skulle jämväl vilja deltaga i en skallgång, då näten bör uppsättas mellan Hällerö Glo och Syrsan: och förklarade församlingen, att om berörde socknar på detta företag inginge den utan vidare hörande anse sig förbunden, att på kallelse sig infinna till skallgång, hvarvid tvenne personer af hvarje matlag borde härvid biträda, och en och hvar noga vaka öfver ordning och skick till ändamålets vinnande.

Derest denna skallgång bifalles af Loftahammars och Ed Capells socknar åtog sig pastor, att hos Jägmästar Österman i Gamlebyn anmäla beslutet: och borde det i öfvrigt bero af honom hvilken det tillkommer att anföra och leda skallgången och för densamma utsätta dag, samt föranstalta om behörig budskickning inom Socknarne.
På dag som ovan C E Hallström

28 april 3: Till förekommande af den skada, hvarmed församlingarne samstält hotas af den **mängd vargar som visat sig i trakten**, träffades till noggrann efterlefnad den öfverenskommelse mellan Eds församling, Vindö, Vesterums, Långrådnas; Skillered och Kaggebo Hemmansägare, att i hvarje vecka anställa så kallade knap-skalle hvar och öfver sina ägor, börandes dessa skall ske under instundande maj månad, hvarje måndag, så vida helgedag ej infaller, men i sådan händelse påföljande tisdag. Att uppmana dessa efterspaningar beslöts att till den som hittar vargungar utbetala 2 Rdr för var och en unge, som han för Byordningsman förevisar; och skola dessa penningar samman-skjutas efter förmedlat hemmantal.

19 maj 9: Herr Häradshöfding Liljenstolpe begärde ordet, och androg, huruledes, sedan de beslutna och under innevarande månad **hållna knappskall** af hvar och öfver sina ägor icke befunnit ledande till ändamålet, utan vargar kringströfva och göra skada, nödigt vore anställa en ordentelig skallgång, med biträde från de närmast belägna Socknar, Eds Capell och Loftahammar.

Församlingen erkände behofvet och nyttan af denna föreslagna skallgång, men som i den utfärdade Sockenstämme-kallelsen detta ämne icke blifvit till öfverläggning upptaget, kunde intet beslut derutinnan fattas, utan allenast i protokollet bestyrkas de närvarande härför yttrade samstämmiga önskan, under företeende af hvilken för Konungens Höga Befallningshafvande i Länet, genom behörigt protokolls utdrag. Herr Ryttmästaren

Rosenmuller och Her Häradshöfding Liljenstolpe hoppades att utan allt obehagligt dröjsmål kunna utverka sakens skyndsamm verkställighet.

14 augusti. Med anledning av Konungens Befallningshafvandes kungörelse af den 4.de sistlidne juli, hvilken nu ytterliggare upplästes, tillspordes församlingen huruvida de, emot befrielse från skyldigheten att hålla **vargnät och deltaga i skallgångar**, ville åtaga sig kostnaden af luddring till odjurens utdödande, på eller tvänne dertill tjenliga platser. Församlingens samtelige närvarande Ledamöter, som väl insågo nödvändigheten att vidtaga kraftiga mått och steg för att utrota de altmer i mängd tilltagande Rofdjuren, men i friskt minne förvarade, huru de, utan all båtnad, för få år tillbaka, med Jägeri Betjeningen biträde försökt luddring, yttrade att de, i grund af denna erfarenhet, icke förgodtfunno, ingå på den gjorda framställningen: utan önskade hällre, såsom mera fördelaktigt, att en varggård, inrättad efter nyaste uppfinning måtte anläggas inom Socknen. Men då härom icke för närvarande något lagligt beslut kunde fattas, lemnades saken utan vidare öfverläggning, och sockenstämman upplöstets.

20 october: 2: I anledning af den vid föregående Stämman af flera yttrade önskan, att en **varggård** måtte inom socknen anläggas, hemställdes nu, efter föregången pålysning, detta mål, till allmänt bepröfvande. Efter en längre rådplägning, derunder dels yrkades, att man fram för allt annat borde först förvissas om en framgen noga bevakning och tillsyn vid anläggningen, dels sluteligen spordes någon skiljaktighet i meningen om kostnadens billiga fördelning, förblef församlingen dervid, att intet beslut kunde för närvarande fattas i huvudsaken, utan borde dessförinnan närmare kännedom inhämtas, så väl om sjelfva anläggningen som och huruvida härstädes kan dertill vara lägenhet: till hvilken ända det uppdrogs åt Hemmansägaren Samuel Persson i Grötebo, att på samfält bekostnad resa till Odensvi, att bese den varggård, som der bygges, och sedan med biträde af en åbo från Wråka, Hulta, Grötebo och Bellsjö undersöka, om någon tjenlig plats till varggård å dessa hemmans ägor förefinnes, så och efterhöra, om någon i grannskapet dertill skulle vara hugad, att åtaga sig den årliga risningen emot befrielse från all annan kostnad för varggården.

Sedan denna undersökning föregått vill församlingen å ny utlyst Sockenstämman afgöra, om och uppå hvilka villkor varggård skall byggas, samt huru den må underhållas och bevakas. Det förklarades emellertid vara Socknemännen uti Eds Capell obetaget, att i anläggningen deltaga, så och att vid platsens utseende meddela sina råd och tankar genom behörig fullmäktig.

4 december §1

I öfverensstämmelse med det beslut, som den 20 sistlidne october blifvit af församlingen fattadt, upptogs idag ånyo frågan om en **Varggårds anläggning**. Samuel Hallberg i Grötebo anmälte att han, enligt honom gifne uppdrag, besett den nyli- gen i Odensvi anlagda varggården, samt om byggnadssättet tagit fullständig kännedom, så och åtföljd af åboar från Wråka, Hulta och Bellsjö eftersökt, hvar någon tjenlig plats för en dylik anläggning härstädes kunde vara, samt funnit en sådan på Grötebo ägor, den och ägaren, Nils Persson icke vore ovillig att upplåta emot en årlig afgift af en Riksdaler Banco, så länge densamma begagnas. Efter det att Hallberg vidare åtskilliga upp- gifter om verkets beskaffenhet, samt hvad deraf kunde på en famn åtgå, m.m. utfäste sig församlingen att erlægga ofvan-nämnde planpenningar och beslöt att på ifrågava- rande plats uppbygga nästkommande år en varggård. Inseendet öfver detta arbete åtog sig Samuel Hallberg, som i egenskap af förman åtnjuter 32 Skilling om dagen. Uppå anmodan vägrade han icke heller, att åtminstone under loppet af ett år besörja den nödiga bevakningen af varggården, samt underhålla de tvenne Getter, som der skola uti burar inspärras, dock mot någon vedergällning, som sammanräknat uppgeck till 19

Riksdaler. Till bestridande af denna kostnad, så och öfrige contanta utgifter, som i och för varggården kunna förekomma fann församlingen bäst vara, att upprätta en jagtcassa, på sådant sätt, att af alla innom Socknen erlägges för hvarje Dragare eller ko 1 @ samt för stycket af ungnöt, får, Svin eller getter ½ @. Dessa penningar skola af Byordningsmännen upptagas årligen och aflemnas före den 1 november till Herr Carl Grönlund på Bellsjö, som församlingen utsåg att berörde medel förvalta, och som derföre äger att hvarje år redovisa vid Walborgsmässe Sockenstämma. Byggnadsvirket åter skall sedan fullständigt öfverslag blifvit gjort på hvad som erfodras, fördelas på hemmantalet och under vintertiden framställas, efter pålysning af Hallberg: dagsverken deremot böra utgöras efter matlag, med förbindelse för Torpare och andre som hafva kreatur att dermed biträda vid första omgången, men sedemera äro desse derifrån fritagne, så att dagsverksskyldigheten då stannar på dem allena som hafwa gårdsbruk. Tredskas någon, att på utsatt dag fullgöra sitt dagswerke, eller och att inom veckan framskaffa sitt virke, vare han förfallen till 24 @ Banco böter, hvilka i jagtcassan skola ingå.

Församlingen förklarade härjämte, att Sockenstämmes Beslutet af den 28 sistlidne April, angående Knappskalls anställande i maj månad, samt belöning för den, som vargunge hittar, fortfar att vara gällande i sin fulla kraft, och för att än ytterliggare inskräpa dess efterlefnad, pröfvade nödigt utsätta för hvarje uraktlåtenhet härmed plikt, som bestämdes till 24 @ Banco af matlaget.

§2.

Till ersättning för Samuel Hallbergs resa till Odenswi och derunder hafde besvär, anslogs 4 Riksdaler Banco, hvilka ur förra Luddrings Cassan skola till honom utbetalas.

§3.

Efter uppläsning af Konungens Befallningshafvandes kungörelse af den 21 sistlidne november, väcktes frågan om vites föreläggande för dem som under luddringstiden låta sina **kreatur utkomma, utan att vara vaktade**, äfven då de vattnas; men som något mehn för luddringen icke syntes uppkomma, genom berörde uraktlåtenhet utan så vida ett eller flere kreatur blifva odjurens rof, och den försumlige, i detta fall mer än tillräckligt varder genom förlusten straffad, alldeles i samma förhållande, som skada förorsakas genom hans förvållande, så, och då dessutom tillsynen, huruvida utom hus varande kreatur vaktas, eller icke, framställte sig såsom blifvande grannar emellan vanskelig, eller och ledande till ett vidare större ondt än det man ville förekomma, aktade församlingen så rätt som klokt vara, att inte begagna den rådliga rätt, som till henne blifvit benäget öfverlåten.

År och dag som ofvan
C E Hallström

1826 16 april 1826

I öfverensstämmelse med det Sockenstämmobeslut af den 13 sistlidne november, som stadgar att knappskall böra anställas denna årstid till **odjurens utrotande**, äskade flere af församlingens medlemmar ett ytterliggare sammanträde för att rådgöra i detta ämne, dervid beslöts följande: Socknen skulle efter hemmanens antal och belägenhet delas i fyra divisioner, med en man af hvarje matlag, så af Torpare som hemmansägare, hvilka skola ifrån och med morgondagen och hvarje måndag i fyra påföljande vickor, under uppseende af särskilda styresmän, utföra skallgång efter den plan som af Herr Ryttmästaren och Riddaren Rosenmuller sålunda blifvit uppsatta, neml: Kl. 10 f.m. samlas vid torpet Vikändan manskapet ifrån Hellerö, Sundby, Köhlebo, Träthult, Troserum, Nocketorp, Litslekutt, Ålhorfva, Rössel, Forserum, Wråka Rusthåll, Djursnäs; Helgenäs,

Helleberg, Skarpinge, Hulta och Bellsjö, hvilka fortsätta kursen på östra sidan Syrsan till dess Forsby ägor vidtaga.

Vid samma tid samma samlas manskapet från Rossviken, Bredvassa, Holm, Grinnebo, Grötebo och fräsegården i Wråka, hvilka på östra sidan Hellerö Glo och socknens yttersta gräns börja och fortsätta skallningen förbi Grötebo hvarefter Vindö och öfriga hemman i Eds Capell vidtaga och utföra den efter eget godtfinnande.

Tisdagsmorgonen kl. 6 vidtaga Tindered, Härnum och öfriga på västra sidan Storsjön belägna hemman och fortfara till gränsen af Socknen på andra sidan Blistena; börandes också vid samma tid skallgången företagas på andra sidan Eds Bruk af manskapet från Årestad, Winäs, Eds Bruk, Olserum, Ringstorp, Slottet och Bålebo och fortsättas öfver Winäs ägor, hvarefter Forsby vidtaga och utsträcka den till Socknens slut emot Tryserum.

Och på det ordning och drift desto säkrare måtte råda uti verkställigheten häraf, åtogo sig Herr Ryttmästaren Rosenmuller, Herr Fältkamrer Åberg, Herr Bruks Inspector Engström, Herr Fanjunkaren Lilja, Herr G Bergengren i Wråka, Samuel Hallberg i Grötebo, Måns Andersson och Olof Bengtsson i Härnum, att växelvis i hvar sin division, så vid skallens början som slut, uppropa manskapet, som edssutom bore vara försedde med skjutgevä, bråpanna och nyckel eller "båckehorn".

Församlingen förklarade härjämte att Sockestämмо besluten af den 28 april och den 13 november sistl. år angående **belöning** för den som vargunge hittar, eller plikt för den som med uraktlåtenhet och försummelse beträdas, fortfara att vaara gällande i sin fulla kraft och verkan.

År och dag som ovan A P Gellertz

1826 26 maj
§ 9

Sockenskräddaren Lars Persson i Slättkärr afsade sig denna befattning och blef i hans ställe drängen Anders Jonsson i Melby antagen till **Sockenskräddare**, med förbindelse att troget och sorgfälligt betjena en hvar, som honom anlitar.

§ 12.

Under erinran att Församlingen förledit år beslutat med 2 Rdr belöna den som **vargunge** hittat, samt att rätta tiden nu vore inne att uppsöka dessa rofdjurens iden och afkomma, uppmanade Herr Baron Lybecker en och hvar till den omtänksamheten, att i berörde afseende genomgå och sorgfälligt ransaka sina ägor.

Församlingen utfäste sig äfven inbördes att göra all flit till upptäckande af nämnde skadedjurs tillhåll och afföda, samt förnyade sitt förr fattade beslut.

23 oktober
§ 5

Med anledning af Församlingens beslut att med 2 Rdr belöna den. som vargunge hittar, hade Anders Blyman uti Blistena för detta tillkännagifvit, att han under sommaren dödat tvenne **ungar af varglo**; och då nu detta ytterliggare styrktes, tvekade icke församlingen, att med tillämpning af ofvanberörde beslut, tillerkänna honom ett premium af 4 Rdr, hvilka penningar må tagas af de medel, som för varggården skola samman-skjutas.

26 november

Uppå begäran af Samuel Hallberg i Grötebo, hvilken efter att hafva fullgjort det uppdrag med **varggårdens byggande**, han erhållit, nu önskade få detta arbete besigtigadt och godkänt hade församlingens ledamöter blifvit sammankallade, för att ibland sig utvälja dem, som berörde syn hade att förrätta; och yttrade de att de i detta afseende helst ville med sitt förtroende besvåra Herr Fältkamreraren Åberg på Troserum och Hemmansägarna Lars Hultgren i Hulta och Anders Magnus Olsson i Wråka, hvilka såsom icke vid sammankomsten närvarande. Skulle särskilt anmodas, att å någon dag i denna eller nästkommande vecka besigtiga varggården. Och blef ditta sålunda beslutat och af-taldt.

År och dag för skrefne

C E Hallström

17 december

§3

Öfver den å uppförde Varggård förrättade syn afgafs berättelse genom meddelt protokoll, som nu förelästes, så lydande:

År 1826 den 11 December, blef, enligt Sockenstämme beslut af den 26:e sistl. november, syn och besigtning förättad af undertecknade på Eds Sockens varggård, belägen på Grötebo ägor.

Vargårde-byggmästaren Samuel Hallberg är närvarande tillkallad.

Hvarefter **besigtning** företogs, och finnes varggården bygd af det virke församlingen tillsläppt, och innehåller 180 famnar i omkrets, med vanlig snedände-varggård 6½ aln hög, och en dörr på gångjern, och en varggrop timrad med tillhörig juta. Dessutom finnes uti varggården uppbyggde af ytor tvenne Gethus 3½ alnar i fyrkant

och 2 alnar höga hvardera, samt en Hund-busa. Efter noga betraktande finnes allt detta uti brukbart och behållit skick, och är arbetet i all möjlig måtto till det bästa verkställdt. Dock hur många år denna varggård äger bestånd, kan vi som besigtningmän ej bestämma.

Tvåne lefvande Getter finnes uti varggården. Virket, stolpar, stöder och trine, samt ytor och plankor äro räknade, samt uti särskild förteckning upptagne.

Sålunda synt, besigtigat och befunnit, betyga

Ut Supra

Carl Åberg Anders Magnus i Wråka Lars Hultgren i Hulta

1827 22 april §2

Efter förr vedertaget bruk, öfverenskom församlingen, att från och med måndagen den 30 april, samt sedan oafbrutet hvarje måndag i maj månad anställa, en och hvar öfver sina ägor så kallade **knap-skall efter odjuren**, dervid den ordning iakttages att skallen tidigast begynnas af de hemman som gränsa till Loftahammars och Lofta socknar, sedan efter belägenhet fortsättas af de öfrige, samt om aftonen slutas af Hulta och Bellsjö vid Forsby ägor, af Olserum och Vinäs vid berörde ägor och Ukna socknegräns, af Blistena äfvenledes vid Ukna socken, samt af Grötebo mot Eds Capell. Påföljande dag, eller tisdagen hålles skallgång af Forsby och underlydande, intill dess Tryserums socken möter.

§ 8

Herr Majoren och Riddaren Rosenmuller begärde att särskilt få yttra sig i ett ämne af allmän vikt, och androg: Församlingen borde under **tryckande missväxt-år** vara tryggad, då den inom sig äger tvenne Låne-Magazin, ett väl af mindre betydelse, men ett annat desto större, anlagdt på 250 tunnor. Det skadliga som dessa inrättningar i sig sjelf medföra under bättre tider, kunde allenast försonas genom den tillgång de lemnade vid uppkommen dyr tid, och allmän brist på Spannemål. Ostridigt hade äfven församlingen åsett detta i sitt afgifna utlåtande rörande anläggningen af Troserums Magazin och endast under en dylik förhoppning tillstyrkt detsamma. Till bekräftelse härpå uppläste Herr Majoren Sockenstämme protokollet för d. 21 December 1823 samt sedemera det för Troserums Lånemagazin föreslagna och gillade Reglemente. Oaktat detta, och oaktat Eds församling borde företrädesvis hafva rätt till låne-biträden, då den allena blifvit hörd rörande detta magazins stiftelse, deraf nu först någon nytta skulle rönas, så hade dock, redan i mars månad, lån blifvit vägradt, åtminstone en person, som varit försedd med Her Majorens borgen. Herr Majoren skulle fördenskull önska, att bestämdt veta, om hela magasinet vore, enligt Reglementets förskrift, redan utlånt: och då ägaren Herr Fältkamereraren Åberg ensam härom kunde gifva upplysning, men ej vore vid stämman närvarande, tillsporde Herr Majoren församlingen, om ej den ville förena sig med honom i den begäran, att Pastor för Herr Fältkamereraren framförde deras gemensamma åstundan, att få del af magazinsboken och den dervid förda journal, på det allmänheten måtte inhemta, såväl hvad redan under detta svåra år utgått till Eds Socken, som och hvad vidare i lånebiträde vore att förvänta, före skördetiden. Församlingen som ej kunde erinra sig, att under detta år någon kungörelse varit från Troserum, om Magazinet öppnande till utlåning, hördes med Herr Majoren instämma. I anledning hvaraf pastor lemnade det svar, att ehuru målet icke blifvit i Sockestämmokallelsen uppgifvit till öfverläggning, han likväl, då saken syntes egentligen innebära ett enskildt uppdrag från de närvarande, icke funen skäl att vägra sin bemedling, utan skulle för Herr Fältkamereraren framföra den önskan som blifvit sålunda yttrad.

15 October

§4

Socknemannen Nils Perssón i Grötebo åtog sig att bevaka den å hans ägor **uppförda varvgård**, äfven som att underhålla der instängda Getter, hvaremot han nu ur den upprättade jagtcassan har att årligen bekomma 19 Rdr. Jämte denna vidtagna anstalt till odjurens utrotande, erinrade Herr Baron Lybecker om nödvändigheten att med fast större ordentlighet, än senast skedde, anställa vårtiden så kallade Knappskall, af hvilka församlingen redan fått röna den största nytta. Detta bejakades af de närvarande, som önskade, att en och hvar ville nästa år med ökad omtanke bedrifva denna samfälta angelägenhet, och på det en bättre ordning måtte dervid iakttagas, stadgades, att å den dag i veckan, som framdeles beramas, bör skallen tidigt begynna vid Loftahammars Sockens gräns, och derifrån fortgå öfver alla ägor till Köhlebo, till kl. 8 på morgonen, vidare ifrån denna tid till kl. 12 öfver Köhlebo, Träthult, Sundby, Ålhorfva, Lislekutt, Troserum, Djursnäs, Nocketorps, Vråka, Helgenäs och Hellebergs ägor, sedan från kl 12 till 3 öfver Bellsjö, Hulta och Olserums ägor, samt sluteligen ifrån sistnämnde tid eller kl. 3 öfver Forsby ägor till dess Tryserums Socken vidtager. Samtidigt härmed sker skallgång, ifrån kl 8 till 12, öfver Rossvikens, Brewassa, Holms, Grinnebo och Grötebo ägor, samt från kl. 2 öfver Melby och Håcklofva mark, I en annan sträckning utlöper skallen från Lofta-sidan och drifves öfver Tindered ägor till kl 7, ifrån 7 till 9 öfver Härnums, Årestads och Bankestads ägor, ifrån 9 till 11 öfver Stora och Lilla Björka, samt Håckenstads ägor. Sedemera ifrån kl 11 öfver Skörserums och Blistena ägor, äfven som under sama tid eller ifrån 11 till 3 öfver Eds, Fårestads och Winäs ägor.

- 1828 8 april \$2
Vid detta tillfälle fattades äfven det beslut, att **knappskallen** inom Socknen skola börja Onsdagen den 30 april och sedan oafbrutet fortfara hvarje onsdag i maj månad samt avslutas Onsdagen d. 4 juni, börandes dervid den ordning noga följas, som vid allmänna sockenstämma förledne höst härutinnan blifvit stadgad.
- 1829 19 maj. 6: Då trenne års erfarenhet visat, att **Varghagen**, detta bålverk av virke och spik, intet fångat någon Varg, oaktat de strukit överallt där ner omkring, men sista svåra vintern dit tvingat 3 Räfvar, och då fångsten ej kan underhålla kostnaden, tyckes mig den bör utsynas och bålbrännas av denna trädmassa innan den blir skämd och spiken kunna begagnas till någon ersättning för denna byggnad. Vare sig hur det vill, så får jag ödmjukast anföra, att jag ej vidare ingår i några utgifter till den så kallade Varghagen. Holm d 19 maj 1829 S A Björkman.
- Ehuru det för var och en var nog synbart att förenämnde Varggård i intet avseende svarat mot sitt ändamål, troddes det likväl ännu mer ofullständigt att vid närvarande tidpunkt förskingra den, utan uppgjordes därför accord med Sockenmannen Nils Persson i Grötebo, att ännu för ett år bevaka densamma, ävensom att underhålla där instängda getter, varemot han ur den upprättade jaktkassan har att utbekomma 12 Rdr.
- 14: Kyrkoföreståndare Gustaf Gudmundsson i Härnum ersätts av Rusthållaren Anders Magnus Olofsson i Vråka.
- 1829 6 dec. Anförande av Högv. Majoren och Riddaren J M Rosenmuller:
Som **inbrottsstölder** och försök till inbrott blivit förövade på Eds Bruks Contor, på Eds Wårdshus, i Hulta, Troserum och Sörby av den mest bestämda djävhet och tilltagsenhet är väl ingenting troligare än att de från Carlskrona förrymda livstidsfångarna Ekstedt och tvenne andra uppehålla sig inom församlingen, och får jag med anledning härav till protokollet avgiva:
1. Att skrivelse till kronofgden Robach i dag varder expedierad med expressbud, med anmodan att han skyndsammast vidtager sådana anstalter, som prövas nödiga för hus och hemsäkerheten. Jag anser en sådan skrivelse så mycket angelägnare som jag känner den polis vi äga inom församlingen.
 - 2: Att Byordningsmännen jämte Byalagen en och var, låta sig angeläget varda att, efter begången tjuvnad eller efter erhållen underrättelse tjuvarnas uppehåll, genast och på det nogaste undersöka trakten av avlägsna torpställen, backstugor, ängslador och berghålor m.m. Och bliver det en oeftergiftlig plikt för grannar och närboende att dervid biträda.
 3. Att församlingen överskommer och bestämmer ett ansvar utöver lagen stadgar, för den eller de som på närmare eller fjärmare sätt står i förening med våldsverkarna. Såsom något passande härvid föreslår jag avhysning av ägorna och fördrivande från socknen.
- Församlingens talrikt närvarande ledamöter, som i allt avseende biföllo föbemälte utlåtande bermade derjämte ett särskilt Vite av 25 Rdr Banco för en och var, som på något sätt övar minsta gemenskap med omförmälte brottslingar, varjämte en belöning af 50 Rdr Banco utlovades åt den eller dem som griper eller bevisligen upptäcker ovensagda lagbrytare.
- 1830 26 maj. 5: Som den år 1826 upprättade **varggård icke befunnits svarande mot sitt ändamål**, men deremot dess underhållande och vårs oumgängligen kräver en årlig avgift, fann församlingen rådligast, att medan virket i den samma är av röta oskadat, föryttra den å öppen auktion: om vilken kyrkoföreståndaren anmodades att före midsommaren föranstalta, under beviljande av 6 månaders anstånd med betalningen för säkre köpare.

1830 E Nämns förre Nämndemannen Petter Edmark Vråka

1830 24 juni 1830: Uppå begäran af Her Major Rosenmuller, å hvars ägor **vargar** under senast förflutne dagar gjort flerfaldig skada å dels större, dels mindre kreatur, hade församlingen å denne dag blifvit sammankallad till Extra sockenstämma, för att överlägga om de åtgärder, som borde vidtagas till odjurens fördrivande. Efter framställning af ämnet, och sedan intygat blifvit, att kreatur blifvit å andra ställen i senaste veckor fälldes det beslut, att nästkommande måndag den 28 juni skall allmän skallgång anställas, till vilken en man från varje mat-lag bör sig infinna, och dervid Sexmän och Byordningsmän åligger att tillstådes vara och handhafva ordningen.

Med föranledande av vad år 1826 varit iakttaget, fastställdes, under förutsättning, att Hällerö med underlydande hemman och torp, samt Målen från Sockengränsen genomgå sina ägor, att manskapet från dessa hemman mötas kl 11 förmiddagen, förbemälte dag, eller nästa måndag, vid Köhlebo grind av manskapet från samtliga mat-lagen från Sundby, Köhlebo, Träthult, Ålhorfva, Lislekutt, Forserum, Rössel, Troserum, Vråka Rusthåll, Nocketorp, Djursnäs, Helgenäs, Helleberg, Skarpinge, Bellsjö och Hulta ägor: varefter skallgången gemensamt drives ifrån nyssnämnde utgångspunkt upp till Slebrink.

Kl 10 å samma dag, samlas manskapet från Brewassa, Rossviken, Holm, Grinnebo, Grötebo och Vråka frälse vid Rossviken och från denna gräns besörjer skallen öster om Hällerö Glo upp till dess Eds Capells Socken (Östar Ed).

Ifrån Loftasidan företages likaledes skallgång klockan 2 eftermiddag, då manskapet från Tindered, Härnum och alla väster om Storsjön belägna hemman samlas vid Riskasten och uppgår mot Ukna Socken, där den möter intill Blidstena Rusthåll.

Vid samma tid eller kl. 2 eftermidd. samlas vid Eds Bruk allt manskapet från Årestad, Slottet, Edsbruk och Herregård, Winäs, Bålebo, Ringstorp och Olserum samt ombesörjer skallen över Winäs ägor m.m. upp till Slebrink, derifrån skallgången följande dag eller tisdagen om morgonen fortsätts av Forsby, Hyggelsäng, Håcklofva och Melby samt utsträcker, upp till dess Tryserums socken vidtager.

Till förekommande att intet matlag må uraktlåta sin skyldighet, fastställdes en plikt av 24 @ Banco för var och en uteblivande, börandes Byordningsmän och Sexmän häröver hava noga tillsyn, samt hos pastor anmäla den försumlige inom förloppet av 14 dagar.

På dag som ovan står C E Hallström

1831 I 2: Nyligen avlidna pigan Stina Lisa Engren som sedan 1827 kringstrukit utan hemvist, men senast varit inom Socknen, vid Logårdsäng skattskrifven, hade efterlemnat en sju-årig son, hvars uppfostran församlingen icke kunde undandraga sig, utan fann sig förbunden besörja: i hvilket avseende den öfverenskommelse träffades med den aflednes syster Maja Stina Engren, boende på Ryfvenäs ägor i Lofta Sockn, att hon mot erhållande af 1 Rdr banco i månaden, skall vårda och christerligen uppfostra bemälte barn, vid namn Lars Erik, nu först till instundande valborgsmässe sockenstämma, då vidare beslut skall i ämnet fattas.

1831 II 4: Gossen Lars Erik hvilken redan till socknen återkommit, **uttingades** till Torparen Bengt Jaensson i Manshöjd, som för dess vård och uppfostran under helt år bekommer 12 Rdr Banco.

15: Blevo av kronolänsmannen nya Byordningsmän tillsatte: i Blidstena Carl Andersson, i St Björka Per Olofsson, i Vråka Jonas Eriksson och Bengt Olsson.

16: Som tiden för att anställa **knappskall** redan ansågs vara förliden, träffades allenast den öfverenskommelse, att hvar och en skall med första, noggrant å sina ägor efterspanna, huruvida några vargar kunna der hafva sitt tillhåll, i hvilket åliggande desto större sorgfällighet förväntas, som enligt förut fattadt och än gällande beslut, hvar och en, som fångar varg-unge, har att i belöning erhålla 2 Rdr Riksgäld.

1832 2: Som torparen Isak Svensson i Nybygget på Vråka ägor blifvit genom olyckshändelse urståndsatt att på någon tid förvärfa sig nödortfigt uppehälle, och befunne sig med flera barn i svaga omständigheter, beviljades honom ett understöd af fyra Riksdaler Banco ur fattigkassan.

8: Till någon vedergällning för den undervisning, som organisten och klockaren Edler lemnar församlingens barn så i innan- som utan-läsning, stadgades ett arfvode af 12 @ Riksgäld för hvarje barn utaf föräldrar, som hafva förmögenhet; men för fattige barn, som ej hafva att betala med, men af honom böra lika troget undervisas, beramades till hans förmån ett anslag ur fattigkassan af 6 rdr 32 @ Banco.

1833 Som **vargar under både vinter- och vår-tiden varit flerstädes synliga** i större mängd, aktade församlingen nödigt och beslöt att så kallade Knapp-skall skola nu genast anställas, på det sätt, att hvar och en borde med sorgfällighet genomgå sina ägor och i synnerhet noga undersöka de ställen, hvarest odjuren kunde taga sina "hiden". Början skulle härmed ske måndagen den 13.de maj, och knappskallen sedemera oafbrutet fortsättas hvarje måndag i fyra veckors tid. Härvid skulle den ordning följas, som tillföre varit fastställd: näml. skallen borde tidigt om måndagsmorgonen begynnas vid Loftahammars sockengräns, och derifrån fortgå öfver alla ägor till Köhlebo till kl. 8 på morgonen, vidare från denna tid till kl. 12 eller middagen öfver Köhlebo, Träthult, Sundby, Ålhorfva, Lislekutts, Troserums, Djursnäs, Nocketorps, Vråka, Helgenäs och Hellebergs ägor: sedan från klockan 12 till 3 öfver Bellsjö Hulta och Olserums ägor, samt slutligen ifrån sistnämnde tid eller kl. 3 öfver Forsby ägor till dess Tryserums socken vidtager.

Samtidigt härmed sker skallgång, ifrån kl. 8 till 12 öfver Rossviken, Brewassa, Holms, Grinnebo och Grötebo ägor, samt från kl. 2 öfver Melby och Håcklofva ägor

I en annan sträckning utlöper skallen från Loftasidan och drifves öfver Tindered ägor kl. 7, ifrån 7 till 9 öfver Härnums, Årestads, Kyrkebyns, Gryts, Bankestads ägor, ifrån 9 till 11 öfver Stora och Lilla Björka samt Håckenstads ägor, sedemera från kl. 11 öfver Blistena och Skörserums ägor, äfven som under samma tid ifrån 11 till 3 öfver Edsgårdens, Kabergs, Fårestads, Vinäs, Bålbo och Ringstorps ägor.